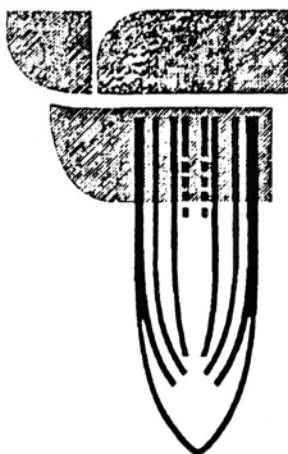

SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ NAUKOWYCH SCIENTIFIC MEETING REPORTS

V MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM –
STRUKTURA I FUNKCJA KORZENI
(STARA LEŚNA, SŁOWACJA,
31 SIERPNIA–4 WRZEŚNIA 1998)

Fifth International Symposium on Structure and
Function of Roots
(Stará Lesná, Slovakia, 31 August–4 September 1998)

Konferencja odbyła się w Starej Leśnej w słowackich Tatrach Wysokich. Miejscem obrad było pięknie położone Centrum Konferencyjne Słowackiej Akademii Nauk – Hotel Akademia. Pod przewodnictwem prof. Otilii Gašparikovej, prezes Słowackiej Akademii Nauk, konferencję zorganizowały: Instytut Botaniki Słowackiej Akademii Nauk oraz Katedra Fizjologii Roślin Uniwersytetu im. Komenskiego w Bratysławie. Uczestniczyły w niej ponad 60 osób z 15 krajów: Austrii, Czech, Francji, Grecji, Holandii, Indii, Japonii, Niemiec, Polski, Rosji, Słowacji, Szwajcarii, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch (Fot. 1). Polskę reprezentowało pięciu uczestników: dwie osoby z Warszawy (prof. Z. Starck – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego i mgr A. Gniazdowska – Uniwersytet Warszawski), jedna z Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku (dr B. Kieliszewska-Rokicka) i dwie z Uniwersytetu Poznańskiego (prof. A. Woźny i mgr S. Samardakiewicz). Ogółem podczas obrad wygłoszono 41 wykładów i doniesień oraz zaprezentowano 34 plakaty.

Oficjalnego otwarcia dokonała prof. Otilia Gašpariková, w której przemówieniu ożyły wspomnienia z czterech dotychczasowych konferencji (wszystkie odbyły się w Słowacji, w tym dwie w Starej Leśnej). Wykłady inauguracyjne wygłosili: prof. P. W. Barlow z Anglii („Where did roots come from and where are they going?”) oraz prof. L. Dolan, także z Anglii („Developmental genetics of the *Arabidopsis* root epidermis”). Profesor P. W. Barlow w swym wykładzie mówił przede wszystkim o „korzeniach” korzeni. Przedstawił ewolucję korzeni, a także wyjaśnił w jaki sposób podziały komórek i dalszy ich wzrost mogły doprowadzić do zjawiska rozgałęziania się organów. Zwrócił ponadto uwagę na fakt, że w procesie ewolucji zmianie uległ jeden z czynników. Dotychczas bowiem przebiegała ona w warunkach siły grawitacji działającej na Ziemi (1 x g). Loty kosmiczne natomiast umożliwiły umieszczenie roślin w warunkach obniżonej grawitacji (rzędu 10^{-4} x g). Zrodziło to kilka problemów interesujących nie tylko specjalistów „od korzeni”, z których najistotniejsze, zdaniem profesora, dotyczą: najlepszego dostosowania się rośliny do zmienionej grawitacji; rozprzestrzenienia się życia pochodzącego z Ziemi na inne planety Układu Słonecznego i poza ten układ oraz przewidywać, jak potoczy się ewolucja w środowisku o zmienionej grawitacji. Z kolei wykład profesora L. Dolana, oparty na wynikach badań ekspresji genów, dotyczył przede wszystkim komórek epidermy. Wykazano, że układy tkanek wyodrębniają się progresywnie w toku embriogenezy. Najwcześniej wyodrębnia się protoderma – już na etapie zarodka globularnego. Później, w stadium sercowatym, daje ona początek czapeczce korzenia bocznego, a wyodrębnienie się z protodermy dwóch typów komórek epidermy jest kompletne w stadium torpedy. Te dwa typy komórek istnieją także w późniejszym okresie rozwoju (na etapie siewki). Decydującą rolę odgrywa wtedy informacja „pozycyjna” komórki.

Konferencję podzielono na 5 sekcji tematycznych: 1. Strukturalne i molekularne aspekty wzrostu i rozwoju korzenia (Structural and molecular aspects of root growth and development); 2. Pobieranie, transport i utylizacja jonów (Absorption, transport and utilization of ions); 3. Pobieranie i transport wody (Absorption and transport of water); 4. Interakcje korzeń-pęd (Root-shoot interactions); 5. Korzenie w warunkach stresowych (Roots under stress conditions).

Najwięcej wykładów (14) zaprezentowano w sekcji pierwszej. W sekcji tej wykłady dotyczyły m.in. analizy genetycznej procesu morfogenezy korzenia; zagadnień związanych ze strukturą i ultrastrukturą komórek różnych rejonów korzenia; przyrostu wtórne-

Fig. 1. Uczestnicy V Sympozjum – Struktura i Funkcja Korzeni przed Hotelem Słowackiej Akademii Nauk w Starej Leśnej. Obok symbolu Sympozjum (z prawej) – prof. O. Gašpariková.

Phot. 1. The participants of Fifth Symposium on Structure and Function of Roots in front of the Hotel of Slovak Academy of Science in Stará Leśná. Near the symbol of Symposium – prof. O. Gašpariková (on the right).

go, cytoskieletu mikrotubulowego i mikrofilamentowego; działania wybranych związków chemicznych, w tym roślinnych regulatorów wzrostu i rozwoju; chemotropizmu; modelowania trójwymiarowej architektury systemu korzeniowego; wideomikroskopii komórek roślinnych. Wykład prof. I. Lichtscheidl: „Videomicroscopy of plant cells”, podczas którego uczestnicy mogli zapoznać się z szerokimi możliwościami metod wideomikroskopii, cieszył się szczególnym zainteresowaniem. W czasie prezentacji wideofilmu wszyscy z zapartym tchem oglądali tętniące życiem wnętrze komórki roślinnej.

Sekcja druga to wykłady m.in. o: kanałach wapienych w błonie komórkowej; wpływie różnych czynników na aktywność enzymów; pobieraniu jonów w określonych warunkach; oddychaniu korzeniowym u roślin wolno i szybko rosnących. Sekcja trzecia poświęcona była transportowi wody w korzeniu i różnym uwarunkowaniom tego transportu. W sekcji czwartej główną uwagę poświęcono interakcjom pomiędzy korzeniem a pędem – w odżywianiu mineralnym, a także w sytuacji podtopienia bądź przesuszenia gleby; roli gradientu auksyn i cytokinin w kontrolowaniu dominacji wierzchołkowej; transportowi

cytokinin między korzeniem a pędem oraz próbie wyjaśnienia przyczyny stosunkowo szybkiej reakcji pędu na niekorzystne warunki jakim poddano korzeń. Ostatnia, piąta sekcja grupowała wykłady o korzeniach rosnących w warunkach stresu. Przedstawiono wyniki działania chłodu, niedoboru wody oraz ołowiu, a także próbę przybliżenia wybranych aspektów związanych z mechaniką wzrostu korzenia w glebie.

W trakcie konferencji zorganizowano dwie wycieczki – pieszą w Tatry oraz autokarową w malowniczy i pełen zabytków region Spiszu (zwiedzano m.in. historyczne miasto Lewoczę, ruiny zamku Spiski Hrad oraz Spiską Kapitułę). Uczestnicy konferencji zapoznali się również z florą Tatr podczas bogato ilustrowanego wykładu M. Valachovicza „Flora and vegetation of High Tatra Mts.”.

Konferencja pozostawiła w nas pozytywne wrażenia nie tylko z powodu treści merytorycznych, dobrej organizacji, ale również niezwyklej życzliwości organizatorów.

Na zakończenie konferencji, podczas wieczoru pożegnającego, wszyscy odśpiewali hymn „korzeniowców” (którego współautorką jest m.in. dr M. Wierzbicka z Warszawy). Uczestnicy konferencji

mieli również okazję zaprezentować swoje talenty wokalo-taneczne. Odbłyła się bowiem nieformalna sesja: pieśni i tańce narodów reprezentowanych na konferencji.

Sławomir SAMARDAKIEWICZ, Adam WOŹNY

**VI MIĘDZYNARODOWY KONGRES
AEROBIOLOGICZNY
(PERUGIA, WŁOCHY,
31 SIERPNIA–5 WRZEŚNIA 1998)**

**6th International Congress on Aerobiology
(Perugia, Italy, 31 August–5 September 1998)**

INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR AEROBIOLOGY
**6th INTERNATIONAL CONGRESS
ON AEROBIOLOGY**
ASSOCIAZIONE ITALIANA DI AEROBIOLOGIA
VIII CONGRESSO NAZIONALE

PERUGIA - ITALY
31 August - 5 September 1998

TOPICS:
1. Air Quality, Acid Deposition, "The Air Quality of Perugia, Italy"
2. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"
3. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"
4. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"
5. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"
6. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"
7. Air Quality, "The Air Quality of Perugia, Italy"

COMMITTEES:
Executive Organizing Committee
1. J. L. Anderson, (The Netherlands)
2. C. Carlini, (Italy)
3. G. Frenguelli, (Italy)
4. F. Warner, (England)
5. R. M. Harrison, (UK)
6. P. Moriconi, (Italy)
7. A. P. S. Santos, (Brazil)
8. M. S. S. Santos, (Brazil)
9. P. S. S. Santos, (Brazil)
10. P. S. S. Santos, (Brazil)
11. P. S. S. Santos, (Brazil)
12. P. S. S. Santos, (Brazil)

Italian Advisory Committee:
1. G. Frenguelli (MI)
2. G. Frenguelli (MI)
3. G. Frenguelli (MI)
4. G. Frenguelli (MI)
5. G. Frenguelli (MI)
6. G. Frenguelli (MI)
7. G. Frenguelli (MI)
8. G. Frenguelli (MI)
9. G. Frenguelli (MI)
10. G. Frenguelli (MI)
11. G. Frenguelli (MI)
12. G. Frenguelli (MI)

CONGRESS TOPICS:
1. Fundamental approaches to aerobiology: "Quality of Air Quality"
2. Air Quality: "Quality of Air Quality"
3. Air Quality: "Quality of Air Quality"
4. Air Quality: "Quality of Air Quality"
5. Air Quality: "Quality of Air Quality"
6. Air Quality: "Quality of Air Quality"
7. Air Quality: "Quality of Air Quality"
8. Air Quality: "Quality of Air Quality"
9. Air Quality: "Quality of Air Quality"
10. Air Quality: "Quality of Air Quality"
11. Air Quality: "Quality of Air Quality"
12. Air Quality: "Quality of Air Quality"

SATELLITE SYMPOSIA:
1. Air Quality: "Quality of Air Quality"
2. Air Quality: "Quality of Air Quality"
3. Air Quality: "Quality of Air Quality"
4. Air Quality: "Quality of Air Quality"
5. Air Quality: "Quality of Air Quality"
6. Air Quality: "Quality of Air Quality"

Scientific Secretariat:
Instituto de Aeronáutica e Espaço
Rua João de Deus, 250
12228-900 São José do Rio Preto, SP
Tel: (13) 4321-1111
Fax: (13) 4321-1111

Scientific Secretariat:
Instituto de Aeronáutica e Espaço
Rua João de Deus, 250
12228-900 São José do Rio Preto, SP
Tel: (13) 4321-1111
Fax: (13) 4321-1111

VI Międzynarodowy Kongres Aerobiologiczny, zorganizowany przez Międzynarodowe Towarzystwo Aerobiologiczne w Perugii, stolicy regionu Umbria, zgromadził około 360 uczestników z 33 krajów. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Kongresu był prof. G. Frenguelli, a sekretarzem naukowym dr F. Th. M. Spiekma. Obrady odbywały się w głównym budynku Uniwersytetu.

Program naukowy Kongresu obejmował 6 sesji referatowych, 2 sesje posterowe i 6 sesji towarzyszących. Do prezentacji w czasie Kongresu zgłoszono 133 referaty i 102 postery. Obrady sesji tematycznych

toczyły się równolegle w dwóch salach. Sesje referatowe były poprzedzone referatami wprowadzającymi, a obrady Kongresu otworzył plenarnym wykładem na temat rozwoju aerobiologii prof. P. Mandrioli, prezydent Włoskiego Towarzystwa Aerobiologicznego. Zwrócił on uwagę, że szybki rozwój środków komunikowania się naukowców w ostatnich latach zaowocował powstaniem międzynarodowych grup współpracy. To z kolei umożliwiło porównanie metod badawczych, ocenę pracy i pogłębienie podstawowej wiedzy aerobiologicznej. Podkreślił również, że aerobiolog powinien nie tylko umieć identyfikować żywe cząstki obecne w powietrzu, ale także posiadać rozległą wiedzę na temat zasad ich ruchów w atmosferze oraz znać działanie urządzeń stosowanych do pobierania próbek powietrza do analiz. Przegląd tematyki prac aerobiologicznych opublikowanych w ostatnim okresie wskazał na wzrost zainteresowania pyłkiem roślin i alergią. W konkluzji wykładu wysunięto propozycję skupienia uwagi aerobiologów na aeroalerginach, obiegu powietrza w pomieszczeniach zamkniętych i na dalekim transporcie.

Sesje referatowe i plakatowe obejmowały prezentacje w sześciu grupach tematycznych: 1. Podstawowe mechanizmy w aerobiologii, 2. Środowisko, 3. Monitoring, 4. Nośniki alergenów, 5. Wpływ niealergenów, 6. Zastosowanie aerobiologii w innych dziedzinach.

Referaty w pierwszej grupie dotyczyły procesów rozproszenia, transportu i osadzania się żywych cząstek unoszonych w powietrzu oraz wpływu czynników meteorologicznych na te procesy. W wykładzie wprowadzającym J. Emberlin (Anglia) omówiła wpływ ocieplenia atmosfery ziemskiej na zmianę czasu kwitnienia roślin, zmiany w ilości wytwarzanego pyłku oraz na rozprzestrzenianie się roślin, bakterii, wirusów i grzybów. Występowanie wielu przedstawicieli z tych grup jest limitowane czynnikami klimatycznymi, ale zmiana tych czynników może spowodować poszerzenie ich zasięgu i wywołać wiele chorób. Również rodzaj zanieczyszczeń powietrza zmienił się w ostatnich kilkudziesięciu latach, zarówno jeżeli chodzi o typ, jak i o ilość zanieczyszczeń. Dotyczy to szczególnie zanieczyszczeń fotochemicznych, które wywołując zmiany w alergennych białkach na powierzchni ziarna pyłku, mogą być przyczyną wzrostu liczby chorób alergicznych układu oddechowego.

Za interesujące w tej grupie tematycznej należy uznać referaty dotyczące: oceny różnych metod liczenia ziarn pyłku – 12 pasów pionowych lub 4 poziomych na szkiełku (P. Carinanos, Hiszpania); porównania skuteczności różnych substancji lepnych w chwytności ziarn pyłku (F. Warner, Anglia); porówna-

nia skuteczności działania różnych aparatów stosowanych do chwywania ziarn – Burkard, Lanzoni, Partrap FA 52 (E. Tedeschini, Włochy); odkrycia zjawiska formowania się koron pyłkowych wczesną wiosną i latem, widocznych na bezchmurnym niebie (J. P. Piikki, Finlandia).

W sesji poświęconej środowisku omówiono zanieczyszczenia powietrza, zawartość powietrza w pomieszczeniach zamkniętych i fenologię występowania ziarn pyłku. Referaty dotyczyły wpływu SO₂, NO₂ i O₃ na organizm ludzki. Stwierdzono wyższą wrażliwość na aeroalergeny w regionach o powietrzu bardziej zanieczyszczonym (G. Moscato, Włochy; D. M. Berman, Płd. Afryka). W pomieszczeniach zamkniętych badano: skuteczność środków czyszczących (detergentów) w hamowaniu wzrostu grzybów i obniżaniu koncentracji alergenu *Alternaria* (M. L. Muilenberg, USA); występowanie wysokich stężeń spor grzybów w magazynach ziemniaków, co mogło być przyczyną zepsucia ziemniaków i pojawienia się objawów uczuleń u pracowników (N. C. Barui, Indie). Badania fenologiczne podkreśliły fakt występowania zróżnicowania dat rozpoczęcia sezonu kwitnienia roślin w zależności od topografii terenu i klimatu (A. L. Zanotti, Włochy).

Tematyka w trzeciej grupie dotyczyła metodyki badawczej, monitoringu pyłku i spor grzybów oraz prognozowania. Obiecująca propozycja niemieckiej służby meteorologicznej odnosiła się do wykorzystania zautomatyzowanego mikroskopu optycznego, wspomaganego przez komputer, do analizy zawartości powietrza, co znacznie skraca czas liczenia ziarn pyłku (B. Schultz, Niemcy). Badania zawartości powietrza we Włoszech (B. Romano) wykazały obecność ziarn pyłku pewnych roślin ozdobnych, które powodują uczulenia. Są to zarówno rośliny ogrodowe, np. narcyz, goździk, jak i hodowane w domach, np. *Euphorbia pulcherrima* zwana powszechnie „gwiazdą betlejemską”, która wytwarza lateks powodujący uczulenia skórne. Badania związane z prognozowaniem sezonu pyłkowego opierają się na znajomości fizjologii roślin i czynników klimatycznych. Prześledzenie temperatury kumulatywnej i wysokości opadów w miesiącach poprzedzających sezon pyłkowy może być pomocne w prognozowaniu początku sezonu, jego intensywności i maksymalnej koncentracji pyłku (E. Dominguez, Hiszpania).

Nośnikami alergenów, omawianymi w kolejnej grupie tematycznej, mogą być ziarna pyłku i spory grzybów. W jednym z referatów określono w wyniku badań fenologicznych i klinicznych alergenny charakter pyłku *Juniperus oxycedrus* na obszarze śródziemnomorskim i stwierdzono, że uczulenia wywołane

pyłkiem *Juniperus* i *Cupressaceae-Taxaceae* są tak poważne, jak uczulenia na pyłek traw (A. Mari, Włochy). Zależność między liczbą ziarn pyłku w powietrzu i ilością alergenów pyłku omówił F. Spieksma na przykładzie pyłku brzozy. Stwierdził, że przed i po sezonie występowania pyłku brzozy nie znaleziono alergenu tego pyłku w powietrzu. Monitoring aerobiologiczny będący podstawą do określenia stężeń pyłku, prowadzony przez długi okres, może wykazać pewne tendencje w przebiegu sezonów pyłkowych. W referacie na temat wpływu czynników środowiska na wystąpienie chorób alergicznych podkreślono, że wyższe koncentracje alergennego pyłku, wzrost zanieczyszczeń fotochemicznych powietrza i zmiana stylu życia w ostatnich 10 latach mogą być przyczynami wzrostu zachorowań i zróżnicowania uczuleń u pacjentów (P. Minale, Włochy). T. Frei (Szwajcaria) zwrócił uwagę na fakt, że w ostatnich 10 latach koncentracje pyłku traw w powietrzu w jego kraju zmniejszyły się i, co za tym idzie, zmniejszyło się natężenie występowania astmy, ale równocześnie wzrosło stężenie pyłku brzozy, leszczyny i grabu, powodując nasilenie przypadków astmy indukowanej pyłkiem drzew.

W grupie tematycznej: „Wpływ nie-alergenów na wyniszczanie środowiska i występowanie patologii u ludzi i roślin” omówiona została m.in. rola żywotności w dalekim transporcie patogenów grzybowych, powodujących chorobę bananów. Chociaż badania terenowe wykazały, że spory mogą być przenoszone z wiatrem na duże odległości, to mało jest udowodnionych przypadków wystąpienia chorób w miejscach dotychczas nie zarażonych. Badania laboratoryjne wyjaśniły, że ekspozycja spor na 6 godzinne lub dłuższe działanie promieni UV niszczy ich żywotność. W świetle tych wyników transport żywych spor na odległość większą niż kilkaset kilometrów jest mało prawdopodobny (P. J.A. Burt, Anglia). Wpływ patogenów grzybowych na zdrowie pracowników zakładów garbarskich prześledzono na Litwie; podkreślono konieczność stałej kontroli poziomu stężeń w powietrzu spor grzybów (A. Lugauskas).

Tematem ostatniej sesji było zastosowanie aerobiologii w rolnictwie, melissopalinoologii i medycynie sądowej. Problematyka ta znalazła odzwierciedlenie w wielu wystąpieniach. Z zainteresowaniem wysłuchano referatów na temat modelu prognozowania plonów. We Włoszech prowadzone były badania nad modelem prognozowania zbioru oliwek. W modelu są wykorzystywane nie tylko czynniki agronomiczne i fitopatologiczne, ale również poziom koncentracji pyłku, z uwagi na jego istotną rolę w procesach biologicznych (L. Pieroni). W innym wystąpieniu stwierdzono, że wczesne prognozowanie zbiorów wino-

gron, oliwek i cytrusów może być dokonane trzy miesiące przed zbiorami, w oparciu o wiarygodne techniki pobierania próbek powietrza i analizowania koncentracji pyłku w atmosferze. Istotną sprawą jest uzupełnienie pierwszej, wczesnej prognozy opartej na analizie pyłku, agrometeorologicznymi danymi w ciągu roku (L. Montanarella, Włochy). W kolejnym referacie omówiono wykorzystanie analiz palinologicznych do ustalenia botanicznego i geograficznego pochodzenia miódów. W niektórych próbach miodu z terenu Zachodniego Bengalu (Indie) dominujące były ziarna pyłku roślin wiatropylnych, mniej liczne były spory grzybowe (A. Malakar).

Duże zainteresowanie wzbudziło pojawienie się w czasie Kongresu książki „Mediterranean Melissopalynology”, wydanej przez Wydział Rolniczy Uniwersytetu w Perugii. Książka, której autorem jest G. Ricciardelli D'Albore, była dostępna dla uczestników Kongresu, aczkolwiek w ograniczonej liczbie egzemplarzy. Celem książki było opisanie ziarn pyłku pojawiających się najczęściej w miodach śródziemnomorskich. Sfotografowano i opisano ponad 200 ziarn pyłku miódów jedno – i wielokwiatowych. W opisie podano pozycję taksonomiczną danej rośliny, nazwę w kilku językach, czas kwitnienia, występowanie na obszarze śródziemnomorskim, stopień zanieczyszczenia miódów i ich wartość organoleptyczną. Podano również cechy ziarn pyłku, takie jak: kształt, polarność, rzeźbę, liczbę i typ otworów oraz budowę wewnętrzną.

Wśród zaplanowanych sympozjów towarzyszących, sponsorowanych przez firmy farmaceutyczne i Włoskie Towarzystwo Botaniczne, należy wspomnieć o obradach na temat występowania *Ambrosia* na terenie Europy. Celem tego spotkania było uzmysłowienie alergologom i aerobiologom europejskim narastającego problemu ekspansji tego alergennego chwastu. Zaskakujące były liczby ziarn pyłku *Ambrosia* uzyskane w wyniku pomiarów w 50 miejscach w Europie. Sięgały one od kilkuset do dwóch tysięcy ziarn w 1m^3 powietrza w ciągu doby, przy wartości progowej wywołującej objawy kliniczne choroby poniżej 20 ziarn/ m^3 . Większość wysokich koncentracji w powietrzu pyłku *Ambrosia* zanotowano na Węgrzech.

W czasie trwania Kongresu odbyły się również zebrania członków Włoskiego Towarzystwa Aerobiologicznego, Pan-Amerykańskiego Towarzystwa Aerobiologicznego i Międzynarodowego Towarzystwa Aerobiologicznego, połączone z wyborami nowych władz na lata 1998 – 2000. Ustalono też, że następny, VII Międzynarodowy Kongres Aerobiologiczny odbędzie się w 2002 roku w Quebec, w Kanadzie.

Wszyscy uczestnicy Kongresu otrzymali streszczenia referatów i komunikatów posterowych. Z myślą o udostępnieniu tematyki Kongresu szerszemu ogółowi zainteresowanych, zaplanowano wydanie specjalnego numeru czasopisma *Aerobiologia* z prezentowanymi pracami.

Danuta STĘPAŁSKA

III OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIE NAUKOWE „TAKSONOMIA, KARIOLOGIA I ROZMIESZCZENIE TRAW W POLSCE” (KRAKÓW, 17–18 LISTOPADA 1998)

3rd National Scientific Meeting „Taxonomy,
karyology and distribution of grasses in Poland”
(Cracow, Poland, 17–18 November 1998)

Już po raz trzeci w okresie ostatnich czterech lat grono botaników, zajmujących się mniej lub bardziej systematycznie trawami, zgromadziło się w Krakowie, aby wymieniać myśli i poglądy na temat tej interesującej grupy roślin.

W III Spotkaniu uczestniczyło blisko 50 osób z 20 ośrodków naukowych z Poznania, Siedlec, Lublina, Łodzi, Szczecina, Olsztyna, Wrocławia, Słupska, Bydgoszczy i Krakowa. Organizatorzy z zadowoleniem stwierdzili, że wielu uczestników przybyło do Krakowa już po raz trzeci, a jednocześnie ucieszyli się faktem, że kilka osób wzięło udział w Spotkaniu pierwszy raz, co świadczy o wzrastającym zainteresowaniu tą problematyką. Bowiem trawy, chociaż są roślinami znanymi, wciąż wymagają badań, zwłaszcza podstawowych. Mimo że wiemy o nich coraz więcej, to jednocześnie – co wydaje się paradoksalne, ale tak

dzieje się w przypadku niemal wszystkich badań naukowych – poszerza się nasz obszar niewiedzy o nich. Bo, jak twierdził Hegel z prostotą właściwą filozofom: „To, co znane, nie jest jeszcze przez to, że jest znane, czymś poznanym”.

Podczas dwudniowych obrad wygłoszono 13 referatów i zaprezentowano 22 plakaty. W większości treści tych wystąpień dotyczyła problemów zawartych w tytule Spotkania. W centrum zainteresowania referujących znalazły się więc: ogólne i szczegółowe problemy z taksonomii klasycznej i numerycznej (np. „Morfologia i zmienność wewnątrzgatunkowa *Avena strigosa*” – prof. T. Korniak, „O zmienności anomalnej u traw” – doc. R. Kosina), nomenklatury (np. „Bronię rodzaju *Avenella*” – doc. L. Frey), cytologii (np. „Zmienność liczb chromosomowych w merystemach wierzchołkowych korzeni oraz analiza kariotypu *Bromus willdenowii*” – dr A. Kula) oraz dotyczące rozmieszczenia i rozprzestrzeniania się traw w Polsce i poza jej granicami (np. „Rodzaj *Agropyron* w Polsce” – doc. M. Mizianty, „*Aegilops cylindrica* i *Alopecurus myosuroides* – najczęściej zawlekanne trawy z importowanym do Polski zbożem” – mgr J. Guzik). Ponadto poruszano inne zagadnienia, nie mieszczące się ściśle w ramach zakreślonych przez organizatorów, jak choćby z zakresu embriologii (np. „Apomiksja u *Gramineae*” – prof. R. Czapiak), fitosocjologii (np. „Trawy w zbiorowiskach segetalnych Polski” – prof. S. Balcerkiewicz, mgr P. Górski i dr G. Pawlak), ekologii (np. „Rozmieszczenie traw na trawnikach Lublina położonych w strefie oddziaływania zanieczyszczeń komunikacyjnych” – doc. W. Harkot i mgr Z. Czarniecki), czy też interesujących relacji między grzybem, owadem a trawą („Występowanie układu *Epichloë typhina-Phorbia phrenione* w populacjach gatunków traw: efekty demograficzne i zależności filogenetyczne” – dr M. Lembicz). Po raz pierwszy zaproponowano uczestnikom tzw. prezentacje (forma pośrednia między referatem a plakatem), podczas których mówiono o trawach kubańskich (prof. K. Rośniński) i z obszarów nadbajkalskich (prof. W. Żukowski) oraz przedstawiono zasady powstawania bazy danych, która zostanie wykorzystana do napisania bibliografii prac dotyczących taksonomii, rozmieszczenia i kariologii traw w Polsce, obejmującej literaturę kończącego się stulecia (doc. M. Mizianty, doc. L. Frey i mgr B. Paszko).

Kolejny raz okazało się, że tworzenie tego rodzaju forum wymiany myśli jest uzasadnione. Świadczą o tym zarówno interesujące tematy poszczególnych wystąpień, jak i żywe dyskusje (na ile pozwalał bardzo wypełniony program) podczas sesji referatowych i plakatowych, które przenosiły się na czas przerw i to-

czyły się do późnego wieczoru po zakończonych obradach. Dzięki temu uczestnicy Spotkania mieli sposobność uzmysłowienia sobie, jak wiele trudnych problemów czeka jeszcze na rozwiązanie. Wyniki prac przedstawionych podczas Spotkania zostaną opublikowane w 1999 r. w formie osobnego suplementu do *Fragmenta Floristica et Geobotanica*.

Na zakończenie III Spotkania zarówno organizatorzy, jak i uczestnicy wyrazili nadzieję, że ta krótka, choć mocno już ugruntowana tradycja krakowskich spotkań będzie kontynuowana i czwarty zjazd odbędzie się w 2000 r., a więc tuż pod koniec XX w.

Organizatorzy są bardzo wdzięczni i dziękują Komitetowi Botaniki PAN za częściowe dofinansowanie krakowskiego Spotkania.

Ludwik FREY, Marta MIZIANTY

SESJA NA TEMAT POCZĄTKÓW OCHRONY PRZYRODY W POLSCE (WARSZAWA, 21 GRUDNIA 1998)

Session on the beginnings of nature protection
in Poland
(Warsaw, Poland, 21 December 1998)

W dniu 21 grudnia 1998 r. odbyła się w Pałacu Staszica w Warszawie sesja zorganizowana przez Komisję Historii Nauk Przyrodniczych Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN oraz Zespół Historii Biologii przy Instytucie Historii Nauki PAN pt.: „Współczesny rzut oka na początki ochrony przyrody w Polsce” poświęcona 50. rocznicy śmierci prof. Adama Wodziczki (1887–1948). W sesji uczestniczyła doc. dr hab. Zdzisława Wójcik, uczennica A. Wodziczki. Na sesję złożyły się cztery referaty wygłoszone przez członków Sekcji Historii Botaniki PTB: „Koncepcja ochrony przyrody Mariana Raciborskiego” (mgr Beata Wójcik – doktorantka Instytutu Botaniki UJ), „Aktualność myśli Jana Gwalberta Pawlikowskiego na tle współczesnych trendów ochrony przyrody” (prof. dr hab. Zbigniew Mirek – Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków), „Hugo Conwentz (1855–1922) – botanik i organizator ochrony przyrody” (mgr Magdalena Mularczyk – Ogród Botaniczny UW), oraz „Adam Wodziczko a Jan Svatopluk Procházka – dyskusje i podobieństwa” (dr Wanda Grębecka – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa).

W dyskusji zwrócono uwagę na to, że wśród przedstawionych w referatach postaci brak zoologów, którzy wcześniej niż botanicy rozpoczęli starania o ochronę przyrody. Zwrócono również uwagę na ciągłą aktualność tez Pawlikowskiego sformułowanych ponad 70 lat temu (np. nadal ponawiane są próby za-

lesiania muraw kserotermicznych, ewidencja obiektów przyrodniczych godnych ochrony nie jest aktualizowana od czasów Raciborskiego i Pawlikowskiego), wskazywano na źródła polskiej ochrony przyrody w romantyzmie. Omawiano również takie zagadnienia, jak: „ecospirituality”, humanistyczne aspekty ochrony przyrody, duchowość itp.

Ogólny wydźwięk sesji, zarówno referatów, jak i dyskusji był pesymistyczny: partykularny, doraźny interes ekonomiczny coraz łatwiej zwycięża (również w Polsce) nad podstawowym interesem ludzkości, jakim jest jej dalsze trwanie, a ochrona przyrody na obecnym jej poziomie skuteczności może tylko w niewielkim stopniu opóźnić nieuchronny tragiczny finał. Planuje się opublikowanie treści referatów.

Piotr KÖHLER

Z ŻYCIA PTB

POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

**51 ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BOTANICZNEGO
„BOTANIKA POLSKA U PROGĘ XXI WIEKU”
– SESJA SEKCJI PALEOBOTANICZNEJ
(GDAŃSK, 15–19 WRZEŚNIA 1998)**

**51st Congress of the Polish Botanical Society, „Polish
Botany on the threshold of the XXI century”
– Session of the Paleobotanical Section
(Gdańsk, Poland, 15–19 September 1998)**

W połowie września bieżącego roku odbył się na terenie Uniwersytetu Gdańskiego ostatni w tym stuleciu Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Zgromadził on ogromną liczbę uczestników – ok. 800 osób z całej Polski. Po uroczystym otwarciu Zjazdu w Teatrze Wyrbrzeże i po sympozjum plenarnym, botanicy wzięli udział w sesjach referatowych i posterowych w 12 sekcjach PTB. Każdy z uczestników Zjazdu otrzymał pięknie wydane materiały konferencyjne zawierające streszczenia referatów i posterów oraz przewodnik sesji terenowych „Szata roślinna Pomorza”.

Obrady sekcji paleobotanicznej trwały jedno przedpołudnie, uczestniczyło w nich tylko ok. 25 osób, zostało wygłoszonych 11 referatów. Tak niewielka reprezentacja środowiska paleobotanicznego zapewne wynikała z faktu, że dwa miesiące wcześniej, na przykład czerwiec i lipiec, odbyła się w Krakowie Piąta Międzynarodowa Konferencja Paleobotaniczno-Palinologiczna. Podczas tej konferencji wielu

paleobotaników z Polski zaprezentowało wyniki swoich badań.

Program sesji referatowej w Gdańsku obejmował badania nad roślinami kopalnymi począwszy od okresu sylurskiego po historię najnowszą. Pierwszej części obrad przewodniczyła prof. K. Wasylińska (Instytut Botaniki PAN, Kraków). Sesję rozpoczął przekrojowy referat dr hab. D. Zdebskiej (Uniwersytet Jagielloński, Kraków) poświęcony ewolucji budowy morfologicznej i anatomicznej pierwszych roślin lądowych. Następny referat został wygłoszony przez prof. E. Turnau (Instytut Nauk Geologicznych PAN, Kraków). Autorka dogłębnie i szczegółowo przedstawiła historię badań makro – i mikroflor paleozoiku, prowadzonych w Polsce od XIX wieku do czasów obecnych. Do przerwy w obradach zostały zaprezentowane ponadto dwa referaty. Pierwszy dotyczył kutykul pochodzących z górnokarbońskich pokładów węgla Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (S. Florjan, Uniwersytet Jagielloński, Kraków), drugi – badań morfologicznych wybranych taksonów pyłkowych z dolnomiocenickich pokładów brunatnowęglowych z rejonu Konina (A. Kohlman-Adamska, Muzeum Ziemi PAN, Warszawa; M. Ziemińska-Tworzydło, Uniwersytet Warszawski, Warszawa). Program sesji przewidywał jeszcze jeden referat – o historii badań palinologicznych mezozoiku w Polsce (J. Ziąja, Instytut Botaniki PAN, Kraków), który jednak z uwagi na chorobę autorki nie odbył się. Autorka zwróciła się listownie z prośbą o przysyłanie na jej ręce biogramów osób zajmujących się palinologią mezozoiku, celem pełniejszego opracowania tego tematu.

Po przerwie sesję referatową poprowadziła prof. E. Turnau. Wygłoszonych zostało 6 referatów; przedstawiały one wyniki badań palinologicznych osadów późnoglacialnych i holocenickich oraz badań archeobotanicznych. Były to: „Późnoglacialny i wczesnholocenicki etap rozwoju jeziora Karańskiego i torfowiska wysokiego Durne Bagno na Polesiu Lubelskim” (K. Bałaga, Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej, Lublin), „Otoczenie jeziora Baba jako przykład rozwoju szaty roślinnej o niewielkim stopniu synantropizacji na tle tradycyjnych ośrodków zasiedleńczych w Wielkopolsce” (K. Milecka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań), „Zmiany szaty roślinnej w dolinie Warty w okolicach Śremu” (I. Okuniewska-Nowaczyk, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań), „Neolityczne i wczesnośredniowieczne stanowiska archeobotaniczne z Wyżyny Lubelsko-Wołyńskiej” (M. Lityńska-Zajac, Instytut Archeologii i Etnologii PAN), „Różnorodność flory okolic Jakuszowice (Płaskowyż Proszowicki) od okresu rzymskiego do współczesności” (H. Trzcicka-Tacik, Uniwersytet Jagielloński,